

Koncernkontoret		
Enheten för informationssäkerhet	Datum: 2012-10-15 Dnr:	
Dokumentförvaltare: Enheten för informationssäkerhet Koncernkontoret		Dokumentets status: Beslutad
Dokumentid: Identitetshantering för patient Dokumentformat: A4	Version: 2.0	Dokumenttyp: Anvisning Dokumentklass: Styrande dokument Ämne: Ledningssystem för informationssäkerhet

ANVISNING

Identitetshantering för patient

Revisionshistorik

Datum	Ver.	Namn	Kommentar
2012-10-15	2.0	Enheten för informationssäkerhet	Reviderad och ersätter "Personnummer hantering inom hälso- och sjukvården" (2003 rev 2006)

Inledning

Patientdatalagen och angränsande författning från Socialstyrelsen ställer krav på unik identifiering av såväl patienter som personal i vårdgivarnas informationssystem innehållande patientuppgifter. Också för andra verksamheter inom landsting respektive region krävs unik identifiering av personer. Exempelvis för att kunna hantera uppgifter om anställda eller studerande.

Hälso- och sjukvården måste kunna hantera patienter, som av någon anledning inte kan uppge giltig identitet eller som har skyddade personuppgifter, genom användning av reservnummer. Dessa är emellertid svåra att kommunicera över vårdgivargränser, då landstingen har olika format på sina reservnummer.

Legala krav

Folkbokföringslagen (SFS 1991:481) reglerar bestämmelser om personnummer och samordningsnummer. Personnummer är en enhetlig beteckning för fysisk person som är registrerad i folkbokföringen. Skatteverket fastställer och tilldelar personnummer för barn i folkbokföringsregistret som innebär att barnet folkbokförs. Vidare tilldelar Skatteverket personnummer till personer som inflyttar till Sverige och som inte tidigare har haft personnummer. Den som en gång tilldelats personnummer behåller samma nummer livet ut. Samordningsnummer är en enhetlig beteckning för fysisk person som inte är eller har varit folkbokförd i Sverige. Syftet med samordningsnummer är att myndigheter och andra verksamhetsområden i Sverige ska ha ett gemensamt begrepp även för personer som inte är folkbokförda. Tilldelade samordningsnummer bevaras i ett referensregister som Skatteverket har tillgång till. Om personen senare blir registrerad som folkbokförd ersätts samordningsnumret av ett personnummer.

Patientdatalagen (SFS 2008:355) och **Socialstyrelsens föreskrifter om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården** (SOSFS 2008:14) anger krav på säker identifiering av patient för att kunna garantera trygghet och säkerhet i en patients alla kontakter med olika vårdgivare. SOSFS 2008:14 ålägger alla vårdgivare att ha rutiner som säkerställer att det är möjligt att föra patientjournal när en patients identitet inte kan fastställas, en patient saknar svenskt personnummer eller en patient har skyddade personuppgifter. Som nämnts ovan löser flertalet vårdgivare detta genom att utge reservnummer.

Förordning om provtagning för infektion av HIV (SFS 2008:363) föreskriver att patient har rätt att vara anonym för sådan provtagning, förutsatt att patienten har begärt anonymitet. Rättigheten är alltså inte generell vid HIV-provtagning men patienten bör enligt Socialstyrelsen upplysas om denna möjlighet. Vid ett positivt svar bortfaller anonymitetsskyddet och uppgifterna ska föras in i patientjournalen under fullständigt personnummer och namn.

Huvudregeln är dock att patient inte rätt att begära anonymitet i vården. Det är således inte tillåtet att använda reservnummer eller egenkoder för HIV-patienter eller patienter med annan känslig diagnos eller självpåtaget sekretesskydd.

Identitetsbeteckningar

Som huvudregel utnyttjas i första hand personnummer som unik identitet på patient, men i vissa situationer kan det vara nödvändigt att använda ett reservnummer. Utländska medborgare som arbetar i Sverige men har sin bosättning i annat land kan tilldelas samordningsnummer. Region

Skånes system för hantering av patientuppgifter kan för närvarande inte hantera samordningsnummer och vårdsökande inom regionen med samordningsnummer blir under istället registrerade med ett reservnummer.

Siffror för århundrade har särskild betydelse vid lagring/bearbetning av IT-stödda personregister. Myndigheter, organisationer och företag som behöver hantera information om personer födda under 1800-, 1900- och 2000-talen ska följa den standard för lagring av personnummer som finns inom folkbokföringssystemet (ÅÅÅÅMMDDXXXX) om man inte på annat lämpligt sätt kan särskilja personnummer från olika århundrade. Detta gäller enbart vid lagring och sekelsiffrorna behöver inte synas utanför registret. Principen ska vara densamma för lagring av samordningsnummer.

Region Skåne ansluter sig till Skatteverkets rekommendationer om lagring av siffror för århundrade. Rekommendationen gäller även för hälso- och sjukvårdens reservnummer.

Personnummer

Personnummer består av tre delar, födelsetid (år, månad, dag), födelsenummer bestående av tre siffror som är något av talen 001-999 och är udda för man och jämnt för kvinna samt en kontrollsiffra. De enda uppgifter som kan utläsas av ett personnummer är födelsetid och kön.

Skatteverkets folkbokföring av barn

Sedan 2010 kan vårdgivare, vars förlossningssystem är uppkopplade till Skatteverkets tjänst för on line-tilldelning av personnummer, omedelbart erhålla ett personnummer till nyfött barn. Förlossningsavdelningar som inte har denna uppkoppling registrerar födelseanmälan manuellt till Skatteverket.

I folkbokföringshänseende ska barnets förnamn (och i vissa fall efternamn) vara meddelade till Skatteverket inom tre månader av förälder. Detta innebär att de namnuppgifter på barnet som förälder lämnat redan på förlossningsavdelning inte ska betraktas som faktiska namnuppgifter då de kan komma att ändras. Detta måste hälso- och sjukvårdens informationssystem som innehåller patientuppgifter samt verksamhetens rutiner kunna hantera.

Reservnummer

Reservnummer används i Region Skåne som alternativ då personnummer saknas. Reservnummer genereras från det patientadministrativa systemet (PASiS).

Om patient *saknar fullständigt personnummer men födelsedata är kända* skapas reservnummer utifrån födelsedata med åtta tecken (ÅÅÅÅMMDD) och kompletteras med ett nummer om fyra tecken (XXXX) som motsvarar personnumrets fyra sista siffror. Detta är den vanligast förekommande rutinen för icke folkbokförda patienter.

Om patient *saknar födelsedata helt* eller behöver vara anonym, skapas ett reservnummer med årtal (ÅÅÅÅ) utifrån grovt uppskattad ålder och med dagens datum dvs månad och dag (MMDD). Anledningen till att ålder ska uppskattas är för att undvika att automatiska system förväxlar vuxna och barn.

Likt födelsenummer och kontrollsiffra i personnumret är det tredje tecknet i reservnumrets fyra sista siffror ett jämnt tal för kvinnor (t ex DA0A) och udda tal för man (t ex DA1A).

De patientgrupper som behöver någon form av reservnummer är

- nyfödda som ännu inte erhållit eget personnummer och för vilka egen journal måste läggas upp
- utländska medborgare, vare sig dessa arbetar i Sverige (och inte tilldelats personnummer) eller befinner sig här såsom turister eller av annan anledning
- asylsökanden som inte är folkbokförda
- medvetlösa, förvirrade eller svårtolkade patienter som inte kan uppge eller identifieras med personnummer
- patienter som av någon anledning inte kan eller vill uppge sitt personnummer eller på annat sätt identifiera sig (t ex personer med personuppgiftsskyddet kvarskrivning) Observera dock generella krav på att patient ska kunna uppvisa legitimation i vården.
- patienter som enligt förordningen om provtagning för HIV på begäran har rätt till anonym provtagning (se avsnitt *Förordning om provtagning för infektion av HIV* ovan)
- patienter där ansvarig läkare av någon anledning gör bedömningen att remisser med flera dokument bara ska kunna identifieras till viss patient av remitterande instans

Löpnummer

Vårdgivare kan även utge särskilda *löpnummer i katastrofmedicinska situationer* när etablerade identitetsbeteckningar inte finns att tillgå. När identitet går att fastställa ska löpnummer bytas ut mot personnummer.

Samordningsnummer

Samordningsnummer består liksom personnummer av tio siffror. De inledande sex siffrorna utgår från tidpunkten för personens födelse. Därefter följer ett tresiffrigt individnummer som är udda för män och jämnt för kvinnor. Siffran för födelsedag ökas med talet 60 och en kontrollsiffra beräknas.

Handläggning – ansvar

Verksamhetschef/motsvarande

Verksamhetschef eller motsvarande ska se till att identiteter för fysisk person hanteras enligt dessa anvisningar och ska utse en kontaktperson i dessa frågor.

Hälso- och sjukvårdspersonal/motsvarande

Ska iaktta nedanstående rutiner:

Remissblanketter/manuella underlag

Blanketter, remisser och andra manuella underlag ska vara utformade med fält för 12 tecken (ÅÅÅÅMMDDXXXX) för fullständigt personnummer, samordningsnummer eller reservnummer.

Reservnummer

Tilldelning av reservnummer

Reservnummer tilldelas från PASiS enligt följande:

- *känt födelsedatum + fyra tecken*
Används då födelsedatum är känt men personnummer saknas, exempelvis för icke folkbokförda personer såsom utländska medborgare (utan personnummer) eller nyfödda som inte tilldelats personnummer.

- *uppskattat födelseår + dagens datum (månad och dag) + fyra tecken*
Används då födelsedatum är okänt, exempelvis för oidentifierade, medvetlösa eller då patient vill vara anonym som exempelvis för kvarskrivna personer och patienter som är under provtagning för HIV.
Saknas helt möjlighet att uppskatta födelseår (till exempel de fall inom akuten där ett antal reservnummer tas fram i förhand innan man vet vilken patient som kommer att tilldelas dem) ska födelseår alltid sättas så att åldern på patienten är 30 år.

Tilldelat reservnummer ska av patientsäkerhetsskäl i möjligaste mån användas vid patientens kommande vårdkontakter. Detta förutsätter att patienten erhåller ett läkarvårdskvitto med reservnummer på som patienten kan uppvisa vid kommande kontakttillfälle. I de fall patientens identitet kunnat fastställas ska reservnummer sammankopplas mot personnummer.

Bevakning och sammankoppling

Bevakning av reservnummer ska ske kontinuerligt gentemot PASiS och sammankoppling göras när personnummer föreligger. Det är den vårdenhet som utger reservnummer som ansvarar för bevakning och sammankoppling i PASiS och i andra IT-stöd där reservnumret har använts.

Sammankoppling ska göras för

- nyfödd som har fått sitt personnummer
- oidentifierad eller medvetlös patient som har identifierats
- asylsökande eller annan utländsk person som har fått ett svenskt personnummer

Sammankoppling ska undvikas under pågående vårdkontakt till öppenvård eller motsvarande vårdbesök i slutenvård. Om så ändå måste ske ska säkerställas att alla ”utestående” laboratorieprover, remisser och annan reservnummerförsedd information förses med korrekt personnummer.

Saknas behörighet för att sammankoppla ska PASiS-ansvarig i förvaltningen kontaktas.

Regional funktionsförvaltare

Ska se till att

- personnummer och samordningsnummer samt tillhörande uppgifter som namn och adress i hälso- och sjukvårdens IT-stöd är säkerställda och verifierade mot IT-tjänst som innehåller Skatteverkets folkbokföringsuppgifter
- informationssystem som hanterar patientuppgifter ska kunna lagra och presentera tillhörande sekelsiffror för personnummer, samordningsnummer och reservnummer.